

Hej, Göteborg! Tack, tack!¹

Beszámoló a FIPLV XXII. világkongresszusáról

Göteborgban tartották 2006. június 15–17 között a FIPLV² XXII. világkongresszusát, valamint az LMS³ soron következő 58. országos kongresszusát; megünnepelték a FIPLV fennállásának 75. évfordulóját is. A közös esemény címe *Diversity in Language Learning and Teaching*⁵, hivatalos nyelve az angol volt. A háromnapos rendezvénysorozat több mint 700 résztvevője 60 angol, 23 francia, 18 német, 9 olasz, 4 orosz, 15 spanyol és 9 svéd nyelvű (összesen 136) előadást hallgathatott meg. A konferencia két helyszíne a Chalmers Conference Center és a Chalmers Technical University volt.

Az egyórás plenáris és a 30, 45 vagy 90 perces előadások közül számtalant kiemelhetnék, de terjedelmi okok miatt csak egyről írok részletesebben, és inkább néhány országismereti tapasztalatomat osztom meg az olvasókkal. Lássuk a „legek legét”!

A zsűfólasig telt előadóban *David Crystal* professzor előadása „Diversity? We ain't seen nothing yet!” címmel egy olyan nyelvtudós beszéde volt, aki az angol nyelvet minden porcikájáig ismeri, félti és szereti, aki éleslátású, odafigyelő, akinek fáj a nyelv felhígulása, minőségi változása, de aki ugyanakkor megérti, ráérez, kitalálja a szóban forgó nyelvi jelenség okát és azt szenvedélyesen értelmezi, magyarázza, miközben vigasztal és lenyűgöz elragadó előadásmódjával. Az elszabadult társadalmi jelenségek és erők ellenőrizhetetlen okaként éli át az eddig még nem tapasztalt gyors változásokat, a globalizá-

ció hatását, súlyát. Egyórás előadói csapongása, tényközlései, végletes példái, gondolatainak és érzelmeinek intenzív áradása utánozhatatlanná és szinte öszszefoglalhatatlanná teszi előadását. A Mestert nehéz jellemezni, de azon kevés előadók közé sorolható, akiket sohasem lehet elfelejteni zsenialitásuk, hatásuk és karizmatikus erejük miatt. Az emberi gondolkodás egyetemes lényegének, a kommunikációs hatások és visszahatások felismerésének szenvedélyes megtestesítője. Optimizmusa elfogadható magyarázatot talált az elszomorító, degenerálódásnak tűnő helyzetekre, nagyon friss fantáziája pedig hozzásegített a legfurcsább újdonságok megértéséhez is. Az utóbbi tíz év angol nyelvi változásai miatt – amelyeket a kommunikációs technika örült méreteken való felgyorsulásával és elterjedésével magyaráz –, „vigasztalja” a nyelv művelőket, és figyelmeztet, felkészít a még nem látott, de eljövendő millió nyelvi változásra, újításra, leleményes megoldásra. A ma még elképzelhetetlen, de hamarosan valóságnak bizonyuló nyelvi változatokat az emberi elme végtelen kreativitásának eredményeként fogja fel. *Diversity, mixt languages, international, global language, multilingualism, dialects' diversity increasing, unpredictable changes* – néhány az említett fogalmak közül, melyeket hol csak használt, hol pedig definiált a maga értelmezése szerint. Mind az előadó, mind az előadás élményként őrizhető egy életen át.

Többnyire francia előadásokat hallgattam, mert érdekelt a francia nyelvoktatás helyzete Svédországban, Európában és a világban. Az előadásokon kívül nagy segítségemre volt a svéd oktatásról való tájékozódásban Ibolya von Niman francia–angol szakos tanárnő, aki KOMVUX⁷ középiskolában tanít a kilencvenezer lakosú Eskilstuna városkában. Kb. tíz éve még nagy létszámú, reggel, délután vagy este járó csoportjai voltak, viszont sohasem volt teljes francia katedrája. Mindig pótolni kellett az angollal, mert teljes katedrára szinte semmilyen gimnáziumban sincs már lehetőség. Az utóbbi években a társalgási tanfolyamok népszerűsége megnőtt, de pillanatnyilag ott is stagnálás tapasztalható. Néhány régi egyetemi központot – Uppsalát, Stockholmot – kivéve erősebb a francia pozíciója a franciát többen beszélő, intellektuális beállítottságú lakosság miatt. A rengeteg újabb felsőoktatási központ inkább maguk is kezdő egyetemistákat verbuválnak, ígéretes előnyökkel kecsegtetve őket úgy, hogy a középiskoláktól „elvonzzák” azt a kevés lehetséges tanulót is. Minden ilyen intézmény szinte a túlélésért küzd a második idegen nyelvet illetően. A zsenge kortól kezdett angoltanulás befolyásolja a továbbtanulást. Egyre nő az Angliában és az Amerikában tanuló svéd diákok száma.

A svédországi francia oktatásról rengeteg lehetne beszélni objektív, általános vagy személyes tapasztalatok alapján. Egy szinte tíz éves tanügyi reform utóhatásának eredményeként a svéd nyelvtanárok nem örvendhetnek igazi fellendülésnek, inkább jelentős visszaesést élnek át, kivéve az angolt, amely kötelező nyelv minden szinten. A kellemetlen visszaesés hamar jelentkezett a második nyelv esetén. Meg is próbálták befolyásolni az előre nem látott folyamat következményeit, de a jelenség hatalmas méreteket öltött, és az angol

dominancia csak erősödött. Szinte az EU csatlakozással egy időben vezették be azt a gimnáziumi (Den nya gymnasieskolan) reformot, amely a diákoknak szabadságot és jogot biztosít a második és harmadik idegen nyelv újraválasztására, valahányszor csak alkalom adódik (tanévváltáskor, iskolaváltáskor vagy szintváltáskor). Ez a szabadság oda vezetett, hogy az általános iskolából a gimnáziumba jelentkezők újakezdhetik az idegen nyelv tanulását. (Az általános iskolában az eddigi 7. osztály helyett már 6. osztálytól kezdik tanítani a franciát, németet, spanyolt stb. A gimnáziumba felvételi vizsga nincs, az általános iskolai eredmények alapján rangsorolják a tanulókat.) Taktikai célból a legtöbben „újakezdenek”, mert a „jó” vagy a „nagyon jó” minősítés sokkal könnyebben elérhető alacsonyabb szinten. Az angol használatával tökéletesen megelégedő, tájékozatlan svéd család és tanuló a rövid távú nyereség gondolatával dönt, és nem mindig a csodás nyelv és a hozzá tartozó ország kulturális kincseinek közvetlen megismerni vágyásából. Svédország tanuló ifjúságának nagyobb része végez most külföldi tanulmányokat, mint régen. Ez viszont főleg olyan, a tanulást tisztelő, Európában gyakran utazgató családok gyerekeit érinti, ahol a családon belül vagy baráti körben erős az idegen nyelvek iránti tisztelet. Van persze olyan réteg is, amelyik a franciát önmagáért szereti meg, mert több tévé-csatornája van, így adott a lehetőség, hogy eredetiben nézzen filmeket vagy egyéb műsorokat.

Tehát pillanatnyilag nehezebb időket él át a franciatanítás Svédországban. A nyelv továbbtanulásának lehetősége egyre nehezebb, pedig jó képesítésű és egyre több francia szakember dolgozik az országban a szakterületen. Szívvel-lélekkel kell szeretnie a svéd franciatanárnak a hivatását, hogy magával ragadjon

néhány tanulót. Ezért is volt fokozott érdeklődés a külföldi előadók iránt, hiszen keresik a reform-megoldásokat, a változtatási lehetőségeket, a francia nyelv gyakorlásának és használatának alkalmait. Örömmel vesznek részt minden olyan rendezvényen, amely erősíti mind szakmai felkészülésüket, mind hivatásukba vetett hitüket. Ibolya elmondása szerint a francia egyre szomorúbb helyzetét mind ő, mind kollegái fájdalommal élik meg. De van az országban egy maroknyi együttműködő, összetartó, lelkes tanár csapat (köztük van Ibolya is), általuk megvan a folytonosság, a folytatás lehetősége. A francia intézmények jelenléte (Alliance Française, Institut Français) is kitartásra biztatja őket. Szerencsére ezek a lelkes továbbfejlesztők harcolnak a holnapért, és nem adják fel. De a túlélésért folytatott harc vagy az igazi kihívás nem ugyanaz! Csak remélik a fordulatot és a magyarországi jelentős nyelvtanulási érdeklődéshez hasonló változást. Ibolya azt tapasztalta, hogy a svéd diákok kevésbé vállalják a „nagyon munkás” nyelvek tanulását. Hallani utcán vagy egyéb környezetben alig lehet a nyelvet, megmarad elitnek és elérhetetlennek, vagy szép célnak! (Nem így az angol vagy a spanyol, amely iránt a turizmus és a nagyszámú spanyol ajkú bevándorló miatt egyre erősebb az érdeklődés.)

Országos szinten is belátták a romló helyzetet, és bár az nem vigasztaló, hogy a második nyelvet oktatók nincsenek egyedül – a célország ösztöndíjak, szimpóziumok, szakmai napok, továbbképzések szervezésével igyekszik szakmailag kárpótolni őket –, mindenféle kísérlet és

a holtpontról átsegítő intézkedés üdvözítő lehet számukra. A konferencián is szó volt a tanügyminisztérium egyik képviselőjének svéd előadásában a 2007-re tervezett reform bevezetéséről, annak céljáról és megvalósításáról. Az talán hoz némi változást, fellendülést a „kis nyelvek”, azaz a második idegen nyelv kérdésében.

Talán ennyi ismertetés is elegendő ahhoz, hogy megértse a kedves olvasó, miért érezhették a francia előadások svéd hallgatói üdvözítőnek azt a lehetőséget, hogy más országok tapasztalatairól, nyelvpedagógiájáról kaphattak első kézből francia nyelven információkat, ismereteket és ihletet a kitartáshoz, a folytatáshoz, a fennmaradáshoz.⁸

Hej, göteborgi franciatanár kollegák, tack, tack!

JEGYZETEK

¹ Svéd: „Szia, Göteborg! Köszönöm, köszönöm!”

² FIPLV = Fédération Internationale des Professeurs de Langues Vivantes, lásd: www.fiplv.org

³ LMS = Riksföreningen för Lära i Moderna Språk, lásd: www.lms-riks.se

⁴ A FIPLV konferenciákat 3 évente, az LMS-t pedig évente tartják

⁵ Sokszínűség a nyelvtanításban és nyelvtanulásban

⁶ Címe: Une nouvelle méthode numérique d'enseignement des langues modernes

⁷ Kommunal Vuxenutbildning = Kommunális/Városi Felnőttképzés

⁸ Természetesen a beszámolót író kollegina is nagy sikerű előadást tartott francia nyelven. – *A szerk.*

Rádi Ildikó

A XII. évfolyam 2. számának szerzői

BENŐ ATTILA, Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Magyar Nyelv és Kultúra Tanszéke, Kolozsvár
BUDAI LÁSZLÓ, Veszprémi Tudományegyetem, Brit és Amerikai Intézet
CZAHESZ ERZSÉBET, Eötvös Loránd Tudományegyetem, Interkulturális Pszichológiai és Pedagógiai
Központ, Budapest

GERÖLY KRISZTINA, Pécsi Tudományegyetem, Alkalmazott Nyelvészeti Doktori Program

GOLUBEVA, IRINA, Veszprémi Tudományegyetem, Brit és Amerikai Intézet

HERBSZT MÁRIA, Eötvös József Főiskola, Baja

ILVES, MARJU, Berzsényi Dániel Főiskola, Uralisztikai Tanszék, Szombathely

JÓNÁS FRIGYES, Eötvös Loránd Tudományegyetem, Alkalmazott Nyelvészeti Tanszék, Budapest

KUTHY ERIKA, Károly Róbert Főiskola, Gyöngyös

LENDVAI ENDRE, Pécsi Tudományegyetem, Szláv Filológiai Tanszék

MÁRTONYI ÉVA, Eötvös Loránd Tudományegyetem, Fordítástudományi Doktori Program, Budapest

PETNEKI KATALIN, Miskolci Egyetem, Német Nyelvészeti Tanszék

POLETTO, GIANPAOLO, Pécsi Tudományegyetem, Alkalmazott Nyelvészeti Doktori Program

RÁDI ILDIKÓ, Szolnoki Főiskola, Idegen Nyelvi Intézet

SZABOLCSI ZSUZSANNA, Nyíregyházi Főiskola, Eötvös József Gyakorló Általános Iskola
és Gimnázium

SZÉPE GYÖRGY, Pécsi Tudományegyetem, Nyelvtudományi Tanszék és Zsigmond Király Főiskola,
Budapest

SZÖLLŐSY ÉVA, Pécsi Tudományegyetem, Alkalmazott Nyelvészeti Doktori Program

VIDÁKOVICS TIBOR, Szegedi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, Neveléstudományi
Tanszék

Kollegiális tájékoztatás

Örömmel tájékoztatjuk az érdeklődőket, hogy megjelent a Bolla Kálmán szerkesztette **Magyar nyelvész pályaképek és önvallomások 2.** kötete a Zsigmond Király Főiskola kiadásában.

Nem megszokott tudománytörténeti művel ismerkedhet meg az érdeklődő olvasó. A könyv ritka, különleges kiadvány. Ritka, mert alig találni olyan tudománytörténeti munkát, amely nem egyoldalú, szubjektív bemutatás, de nem is élettelen, mennyiségi szemléletű bibliográfiai felsorolás.

A hetvenes évek elején az „ötletgazda” és szerkesztő, Bolla Kálmán által elindított videofelvétel-sorozat nem hétköznapi tudományos feladat, hanem önzetlen, távlatokban gondolkodó célkitűzés. Hiszen ahhoz, hogy a nyelvész pályatársak életútjáról, hivatásáról szóló vallomásokat az utókor számára rögzítsük, elengedhetetlen a jövőre és jövőben gondolkodás; az a perspektivikus terv, hogy egyszer ezek a filmszalagon megörökített szavak, gesztusok, sokatmondó szünetek széles körben ismertté válva egy-egy tudós, tanár személyes élettörténetén keresztül az adott korszak, történelmi pillanat tükrévé váljanak.

Mit adhat a mai olvasónak ez a kétkötetes kiadvány? A nyelvészekről készült pillanatfelvételek egyrészt azért felbecsülhetetlen értékűek, mert egy elmúlt (történelmi és tudománytörténeti) korszakról festenek árnyalt, személyes hangvételű képet. Másrészt az önvallomások az egyéniség sajátos vonásait fedik fel: közvetlen kapcsolatba léphetünk a beszélővel, s így többet tudunk meg a személyiségről, motivációiról, attitűdjéről, mint bármely tudományos életrajzból. A bibliográfia természetesen nemcsak kiegészíti a pályaképet, hanem önállóan is használható, az egy-egy témában kiemelkedő alkotó nyelvészek eredményei visszakereshetővé, hozzáférhetővé válnak. A kortársak méltatásai a társas viszonyok rendszerébe helyezik a tudóst.

A **Magyar nyelvész pályaképek és önvallomások** nagy hasznára lesz az egyetemi és főiskolai hallgatók, valamint az oktatók, kutatók (nem csak a tudománytörténészek) számára.

A kétkötetes kiadvány külön-külön és együtt is megvásárolható, illetve megrendelhető:

– **Magyar nyelvész pályaképek és önvallomások 1.** Szerk. Bolla Kálmán. Új Mandátum Kiadó – Zsigmond Király Főiskola, Budapest, 2005.

Ára: 3480 Ft

– **Magyar nyelvész pályaképek és önvallomások 2.** Szerk. Bolla Kálmán. Zsigmond Király Főiskola, Budapest, 2006.

Ára: 4000 Ft

– **Magyar nyelvész pályaképek és önvallomások 1–2.** Szerk. Bolla Kálmán.

Ára: 7000 Ft

A kiadványok a főiskola jegyzetboltjában (Budapest, III. ker. Kelta utca 2.) megvásárolhatók, ill. utánvétellel megrendelhetők:

✓ E-mailen: erdos.bela@zskf.hu

✓ Telefonon: 467-7600/162 Erdős Béla

✓ Levélben: Zsigmond Király Főiskola, Erdős Béla – 1300 Budapest, Pf. 47.

Bolla Kálmán és Földi Éva